

**VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE
PĂRINTELVI NOSTRVI NIFON
PATRIARHVL ȚARIGRADVLVI**

**carele întru multe patimi și ispite a strălucit,
în Țarigrad și în Țara Muntenească**

**scrisă de chir Gavriil Protosul,
adică mai marele Sfetagorei
(Sfântului Munte)**

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELĂI NOSTRĂ NIFON PATRIARHUL ȚĂRIȘABULĂI

Blagoslovit fie Dumnezeu, Carele a dat nouă a înțelege Sfânta Scriptură și lucrurile ce s-au făcut din neființă în ființă, ca un dar mare al lui Dumnezeu, Căruia nimeni nu poate să-i numere mărirea sau mulțimea care n-are număr; căci cu cât vom mărturisi cinstea și mărirea Sfințeniei Sale, cu atât mai mult se înmulțește. Deci să nu ne lenevim spre lucrurile cele bune, ci cu mare nevoie să ne păzim ale umple, căci ne tocimesc o luptare neadormită, și să ne gătim spre ascultare minunilor celor preainfrumusețate ale lui Dumnezeu; căci iată că nici pe noi nu ne-au lepădat Sfinția Sa de părinții noștri cei de demult și, ca să nu uităm viața și minunile ce au făcut ei, le-au arătat în scrieri și traiul lor l-au înfrumusețat. Drept aceea, acel dar, cum era dintii, așa și acum nu se mai micșorează, după cuvântul ce a grăit Dumnezeu nostru Iisus Hristos într-acest chip zicând: „Eu sînt cu voi pînă la sfârșitul veacului”. Pentru aceea nu se schimbă nici în aceste vremi de la cei ce-l cer cu tot dinadinsul, ci, spre lauda lui Dumnezeu Tatăl Cel Ceresc, iată și acum și-ntotdeauna din destul se îmbogățește cu preacuvioșii și îngăduitorii Săi. Cum s-ar zice că se împodobește ca cu niște pietre scumpe și cu mărgăritare, sau ca cu o cunună împletită cu multe feluri de flori mirositoare. Acestor pietre și mărgăritare și flori se închipuiește și părintele nostru Nicolae - că așa i-a fost numele sfinției sale după sfântul botez, iar mai apoi, dacă s-a îmbrăcat în haine călugărești, a fost chemat Nifon, care foarte s-a nevoit să petreacă viața cu îngăduința lui Dumnezeu. Și s-a împlinit și asupra lui cuvântul pe care L-a zis Dumnezeu către Ieremia proorocul: „Mai înainte de a te fi născut, te-am sfințit și, mai înainte de zămisirea ta, te-am cunoscut întru izrailiteni și te-am pus întru prăznuire”. Drept aceea, iată, și Sfinția Sa s-a pus astăzi înaintea noastră și ne cheamă spre prăznuire, căci pe el l-a arătat și l-a crescut la arătare ostrovul cel laudat, care se numește Apelapov, și care este tuturor vestit, că multe feluri de izvoare preaințelepte s-au revărsat din el și au fost de mare laudă pentru sfinții părinți, care din acel ostrov mulți s-au arătat făcători de minuni. Și acest sfânt și preaințelept și înfrumusețat cu cuvinte, sfinția sa, părintele nostru Nifon, s-a arătat din acel ostrov. De viața și traiul lui ni se apropie și cuvântul, ca să

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELĂI NOSTRĂ NIFON PATRIARHUL ȚARIGRABULUI

socotim cu deamănuntul și începutul și sfârșitul, căci se cade și rădăcina și odraslele ce a crescut să le spunem și să le arătăm.

Pe tatăl sfinției sale îl chema Manuil și pe poreclă i se spunea Harip, iar pe mamă o chema Maria. Erau oameni de neam mare și de rudenie boierească, izvorând cu averea și lauda și cu lucruri bune din Țara Dalmației (Serbia), încă fiind Manuil la moșia lui slugă credincioasă în curtea lui Gheorghie, domnul Dalmației, și vătaf al copiilor din casă, a fost pârât de Manea Hlapen, și-l băgă în pușcărie, vrând să-l piarză. O, ce jale, că iată, fiind om drept a fost clevetit de vrăjmași ca să piară. Dar Dumnezeu, Cel ce izbăvește toți dreptii din moarte, cum zice și Scriptura, a mântuit și pe acesta cu meșteșugul doamnei Irina din Țara Dalmației, care-l trimise pe el cu scrisoare la un frate al ei, pe care îl chema Toma și care era voievod în ostrovul Peloponesului. Iar voievodul dacă l-a văzut, îndată l-a primit cu mare cinste, și așa s-a mântuit de moarte.

În acel ostrov, Manuil luă de soție pe o jupâneasă ce se chema Maria, fată de boieri mari (valahi din Pelopones - n.r.), cu care a făcut doi băieți și o fată. Și mult s-a nevoit la viața sa, cu toată credința în toate bunătățile, și așa se pristăvi cu pace. Iar jupâneasa lui, Maria, cu multe vărsări de lacrimi și jale a rămas pentru bărbatul ei, după cum este obiceiul firii omenești; iar pentru copiii ce-i rămăseseră avea mare dragoste, căci ei o mângâiau de plângerea cea multă. Pe cel mai mare dintre ei l-a dat la Domnul să slujească, pre Nicolae l-a dat la un dascăl să învețe carte, iar fata a oprit-o cu dânsa pentru mângâiere.

Nicolae avea atâta dar de învățătură, încât, în puțină vreme îi întrecu pe cei ce erau cu dânsul la învățătură, și era atât de ascuțit la minte, încât toată dascălia filosofică a străbătut-o cu înțelepciunea sa. După aceea, a nimerit la un părinte călugăr pe care îl chema Ioasaf, dascăl și provideț (văzător cu duhul), de la care a învățat și mai bine toată învățătura și de la care a îmbrăcat și haine călugărești, fiind numit Nifon. A petrecut puțin timp la călugărul Ioasaf, mutându-se apoi în altă latură, ca să vadă și traiul sfinților și al preacuvioșilor părinți, de la care a adunat toate bunătățile, ca albina cea harnică, care strânge toate florile cele bune, cele de trebuință și de cinste lui Dumnezeu, și domnilor, și oamenilor. În acest chip s-a arătat și sfinția Sa cu nevoiță și spre dorința lucrurilor bune: și oriunde auzea că se nevoiește cineva întru lucruri bune, îndată mergea acolo ca să vadă lucruri desăvârșite. Și niciodată nu a greșit, nici

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELĂI NOSTRĂ NIFON PATRIARHUL ȚARIGRADULUI

osteneala lui nu era în deșert, după cum zice apostolul Pavel: „Acea ce poftea aceea a și dobândit”.

Când a auzit de un părinte pe nume Zaharia, care locuia în cetatea Nardiei, om sufletesc și plin de toate bunătățile, știutor de carte grecească și slovenească, care venise din Sfântul Munte, de la mănăstirea Vatopedului, îndată a venit la dânsul cu plecată smerenie și-i povesti toată taina sa, rugându-l să-i fie tată sufletesc. Iar Zaharia, văzând firea lui cea smerită, l-a luat la sine și l-a făcut călugăr desăvârșit. Căci mai-nainte avusese numai începătura călugăriei de la fericitul Ioasaf; și nepregetând, l-a și diaconit mitropolitul cetății Nardiei, pe care l-a hirotonit fericitul și marele Nicolae, patriarhul Iustinianiei cel dintâi și al tuturor bulgarilor și sârbilor și al Albaniei și al altor laturi, pe care l-a chemat ispravnicul cetății Linardiei de la Țarigrad în Țara Ohridului la Iustiniania cea mare; că în acea vreme și cetățile și satele erau fugite de la bisericile Țarigradului, pentru al optulea Sobor, pe care au vrut să-l facă la Florența latinii cei deșerți de minte. Iar Zaharia și Nifon, puțină vreme locuind acolo, au vrut să meargă în Țara Alcudonului. Mulți li se alăturară și au purces de la Iustiniania, unii pe uscat, iar alții pe mare în vase, și au sosit la o cetate mare pe nume Dracea, care este în Țara Alcudonului. Acolo s-au suit în cetatea Cruiei, la șase mile depărtare de Dracea, și au mers la Gheorghie, ispravnicul Albaniei, căruia i se spunea Schenderbeg, și i-a primit acesta cu mare bucurie și cu dragoste, căci auzise mai înainte de viața lor; și hotărî să-i fie lui duhovnic, învățător și îndreptător tuturor oamenilor și tocmitor mântuirii lor. Iar pe Nifon, cu blagoslovenia arhiereului cetății Cruiei, l-a preoțit, căci și pe acel arhiereu l-a hirotonisit tot fericitul Nicolae, patriarhul.

Nu după multă vreme a fost trimis, cu voia lui Dumnezeu, pentru mulțimea păcatelor, toiagul învățaturii cel de fier, după cuvântul proorocului, ca prin învățătura certării să-i întoarcă pe oameni iar către înțelepciunea cea întreagă. Și se ridicară turcii de la răsărit și cuprinseră toate laturile spre apus, tocmai până la Marea Ochianului și până la Albania, și tot ce afla, tăiau, prădau și aprindeau. Deci oamenii, văzând spaimă ca aceea și groază, fugeau încotro puteau, unii la mare, alții prin peșterile munților și ale pământului. Fericții părinți, văzând lucruri ca acestea, își aduseră aminte de cuvântul apostolului Pavel, care zice: „Lăsați loc mâniei”, și de cuvântul proorocului Isaia, carele a zis: „Pășitiți, oamenii mei, și intrați în cămara voastră și vă ascundeți până va

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELĂI NOSTRĂ NIFON PATRIARHUL ȚARIGRADULUI

trece mânia Domnului Dumnezeu". Și au lăsat ei Albania și au venit până la marea cetate a Ohridului. Când au intrat în cetate, au aflat înăuntrul ei o mănăstire mare și vestită a Preacinstitei Fecioare, unde au petrecut cu mare mângâiere.

Rămânând văduvă Biserica cea mare a Iustinianiei celei dintâi, părintele Nicolae, patriarhul, a trimis la sfinția sa, părintele Zaharia, mari rugăciuni ca să ia cârma sfintei Biserici, iar sfinția sa nu vroia nici într-un chip. Însă, neavând ce face, pentru rugăciunea clerului și a norodului, se făcu fără voie patriarhul tuturor bulgarilor, sârbilor, arbănașilor și altor laturi. Și a stat în scaunul cel înalt ca o lumânare în sfeșnic, și a păstorit bine Biserica cea mare a Iustinianiei celei dintâi, și i-a cârmuit pe toți și i-a îndreptat cum se cade cu învățătura legii creștinești, ce se cuvine arhierului. Nu a fost lumină numai într-acea latură, ci toată lumea a luminat, pentru ale cărui bunătăți toți laudau pe Tatăl Cel Ceresc.

Nu trecu multă vreme și iar se întâmplă împiedicarea și cuprinse scârbă și întristare mare Biserica Iustinianiei, căci împăratul a trimis la Țarigrad pe Marco Xilocarav de Amira să fie patriarh al Iustinianiei, scoțând din scaun pe Zaharia. Mergând patriarhul împreună cu fiul său cel sufletesc, Nifon, ca să-și afle vina pentru care a fost scos din scaun, la Țarigrad s-a îmbolnăvit, întru care boală își dete sufletul în mâinile Domnului, după ce a fost îngrijit de fericitul Nifon, care cu mare jale îl îngropă, luându-și blagoslovenie de la dânsul, cum se cade. Deci Nifon lăasă Țarigradul și merse la Sfântul Munte, căci tare dorea sufletul lui să viețuiască în acel loc sfânt. Și a mers la părintele Daniil, care ținea cârma la Sfântul Munte, luând de la el blagoslovenie. A mers la mănăstirea lui Hariton (Cutlumuș - veche ctitorie valahă - n.r.) și a umblat pe la toate peșterile și chiliile și pe la toate schiturile cele mari și cele mici, care sînt împrejurul Cariei, cerând rugăciune și blagoslovenie de la toți părinții cei sufletești și îndulcindu-se cu învățăturile lor. Mergând în peșteră la Crit, a aflat niște călugări nevoindu-se cu fapte bune și cu multă răbdare postind și ajunând, care se hrăneau numai din lucrul mâinilor lor, și s-a alăturat lor. Și Nifon se hrăni și el din meșteșugul scrisului, căci scria foarte bine și frumos, așa petrecând acolo cu dânsii multă vreme. De acolo a fost chemat la Marea Lavră a Sfântului Atanasie, descălecătoriul Sfântului Munte Aton, unde a petrecut mai bine de un an. La acea mănăstire cu mare bucurie a fost primit și el se plecă cu totul obiceiului și

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELUI NOSTRU NIFON PATRIARHUL ȚARIGRADULUI

tocmelii mănăstirii, făcându-se decât toți mai mic; toată slujba cu dragoste o umplea, încât ieși în toate laturile lauda bunătăților lui.

Se întâmplă, în acea vreme, de rămase Biserica cea mare a Salonicului văduvă de arhieriu. Și încercară cetățenii împreună cu clerul Bisericii pretutindeni, să afle undeva om care să poată fi vrednic de un lucru ca acesta și care să poată da învățătură Bisericii și cetății. Iar Dumnezeu, Cel ce a zis: „Să strălucească lumina din întuneric și lucrurile cele de taină aieva să se descopere”, nu a vrut mai mult să fie ascunsă cetatea care sta în vârful muntelui, ci au arătat aieva bunătățile părintelui nostru Nifon. Deși se îndoia a primi cinstea arhieriei, pentru frica greutății și lauda cea deșartă a acestei lumi, Sfântul Nifon luă și fără de voie cârma arhieriei, imediat aprinzându-se cu râvna cea bună spre învățătură și spre îndreptarea cea bună a Sfinților Părinți și începu să se ferească de nedreptăți și să se nevoiască în ascultarea sfintei liturghii, întru care aduc preoții pentru oameni jertfă nesângeroasă și cinstită lui Dumnezeu, împreună cu sfinții rugându-se să ne împreuneze lui Hristos. De asemenea, zicea: „Milostenia să nu lipsească de la voi, ci pururea să o aveți către săraci și către văduve și către cei năpăstuiți; către străini și către cei din temniță, către flămânzi și către cei goi, și tuturor celor lipsiți să le dați din destul și neoprit; pentru ca și voi pe acest pământ să dobândiți însutit mai mult, iar întru Împărăția Cerului viața cea de veci, după cum a zis Domnul nostru Iisus Hristos; și să vă feriți de toate spurcăciunile și vicleșugurile, ca să fie cu voi toată sfințirea. Așa întotdeauna avea învățatura fără de lene, până când și spre mai mare scaun și cinste vru Dumnezeu să-l înalțe. Astfel, nu trecu multă vreme de la înscăunarea sa ca arhieriu la Salonic, și se pristăvi fericitul Simeon, patriarhul Țarigradului.

Se adunară toți arhieriei din eparhia patriarhului, ca să aleagă om de cinste pentru acea treabă, să îndrepteze Biserica lui Dumnezeu, și aleseră pe fericitul Nifon, însă nu oamenii ci judecata lui Dumnezeu. Se închinară toate noroadele și mulțumeau lui Dumnezeu pentru dânsul, iar arhieriei, hirotonindu-l cu cinstea ce i se cădea și punându-l în scaunul patriarhal, i se închinară toți cu cinstea ce i se cădea ca unui stăpân, și luând blagoslovenie de la dânsul, s-au dus fiecare pe la locașurile lor cu mare bucurie și veselie. Iar sfinția sa, dacă a luat cârma Bisericii, numaidecât i-a chemat pe toți, ca cu o trâmbiță, către lauda lui Dumnezeu și către folosul a tot lucrul cel bun, ca să ferească

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELĂI NOSTRU NIFON PATRIARHUL ȚĂRII RĂDOLUI

credința cea bună și să fie întreagă și aleasă de neghina ereticilor, de la care s-a îndepărtat toată sfințirea, căci n-a vrut să țină învățătura apostolilor și a sfinților părinți, ci s-au închipuit cu totul evreilor, care n-au vrut să țină proorociile sfinților prooroci și ale sfinților patriarhi, fapt pentru care s-au și împruținat de la ei toate minunile și toate jertfele, pentru aceea a venit asupra lor toată mânia lui Dumnezeu, căci cum este credința fără de fapte moartă, așa și faptele fără de credință sînt moarte. De aceea, nevoindu-se în toată vremea, pe mulți a îndreptat părintele nostru Nifon cu învățătura pe calea dreptății.

Diavolul, cel ce nu iubește binele, văzând atîta îndreptare a păcătoșilor, care scăpau din meșteșugurile și vicleșugul lui, nu putu răbda rana și slăbiciunea și-i îndemnă pe oameni asupra sfinției sale, și a împletit pizme viclene, astfel că l-a scos din scaunul patriarhal. Iată de ce se întunecă Biserica lui Dumnezeu. Ieșind Sfântul Nifon din scaun, lauda numele Domnului Ceresc pentru lucrurile câte i se întâmplaseră, și a mers la Sozopol Elispontului, care era aproape de mare. Acolo era și o mănăstire a Sfântului Ioan Înainte-Mergătorul, unde a fost primit și unde a trăit împreună cu călugării viață mai presus de firea omenească, pentru care a fost vestit și laudat în toate laturile, încât veneau toți de pretutindeni la sfinția sa pentru a lua învățătură de folos sufletelor lor, căci tuturor le tocmea mântuirea cea sufletească, și mergeau toți pe la casele lor îndreptați și cu mare bucurie laudând pe Dumnezeu și pe Sfântul Nifon. Pentru aceasta, cu ajutorul lui Dumnezeu, iar a fost chemat la scaunul sfinției sale de tot norodul. Deci iar a strălucit luminat soarele cel neapus și încălzea pe toți cu veselia învățăturii sfinției sale.

Nu trecu însă multă vreme și iar nu putu răbda vrăjmașul diavol să vadă lumina învățăturii sfinției sale, și se aprinse cu pizmă spre izgonirea sfântului. Astfel, a îndemnat oamenii de au mers și l-au pârât la Amira, sultanul turcesc, care-l trimise la pază în cetatea Ohridului. Acolo a sălășluit la o biserică a sfântului apostol și mai dintâi mucenic Ștefan arhidiacon. Dar nici acolo n-a schimbat sfântul luptarea sa, în care era deprins, adică cu ajunul, rugăciunea și cu alte fapte bune, ci încă mai vârtos se nevoia să împlinească toată rânduiala sa. Pentru acest lucru, cu îndrăznire vom zice că ieși vestea bunătăților sale peste tot pământul, încât se auzi și în Țara Românească. Domnul Radu Voievod îl aduse și-l văzu cu ochii săi și-l pricepu bărbat desăvârșit, și la chip și la cuvinte ca să vină în țara lui, că-l pofteste țara foarte tare, iar sfântul zice: „Doamne, măria ta,

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELĂI NOSTRĂ NIFON PATRIARHUL ȚĂRII UNGRO-VLAHIEI

vezi însuși goana ce o am eu de la vrăjmașii cei adevărați ai lui Dumnezeu, dar eu cum voi putea veni în țara ta?" Iară domnitorul zise: „Nu purta grija aceasta, ci o lasă să fie asupra mea”. Sfântul patriarh zise: „Cum știi fă!”. Îndată trimise Radu Vodă la împărăție de ceru pe acest mare păstor și i se împlini voia, căci i-l dete sultanul. Trimise îndată de aduse sfântul în țara sa, și i-a dat toate pe mână zicându-i: „Eu să domnesc, iar tu să ne îndreptezi și să ne înveți Legea lui Dumnezeu, și să fii tată și păstor mie și tuturor oamenilor și solitor la Dumnezeu”. Iar sfântul află turma neplecată și neascultătoare și Biserica răzvrătită și cu obiceiuri rele și nesocotite. Chemă pe toți egumenii de la toate mănăstirile Țării Ungro-Vlahiei și tot clerul Bisericii și făcu sobor mare împreună cu domnul și cu toți boierii, cu preoți și cu mireni, slobozind izvoare de învățătură limpede și necurmat, și le spunea din Sfânta Scriptură, învățându-i pe toți și adăpându-i din apa milei credinței celei adevărate. Și le grăia din pravilă de lege, de tocmirea Bisericii și de dumnezeieștile slujbe, de domnie și de boierie, de mănăstiri și de biserici, și de alte rânduieli. Tocmi apoi toate obiceiurile pe pravilă și pe așezământul sfinților apostoli; hirotoni și doi episcopi, dându-le și eparhie hotărât, care cât va birui, și-i învăță cum vor purta grijă și cum vor paște oile cele cuvântătoare, care le sînt date în seamă, astfel încât să se îndrepteze toată țara de la arhierie. Iar domnitorul îi zise: „Ție, doamne, se cade să îndreptezi pe cei strâmbi cu judecată tare și înfricoșată, dar dreaptă, după cuvântul lui Dumnezeu, Carele a zis către Moise, îngăduitorul Său, și către toți feciorii lui Izrael: Iată, v-am dat legea mea și judecata și îndreptarea în mâinile voastre ce nu-s fățarnice nici a mic, nici a mare, nici a văduvă, nici a venetic, nici pre cel sărac să nu-l miluiești cu judecata, nici de cel bogat să te rușinezi și să-i fățarnicești, că judecata este a lui Dumnezeu, iar în Sfânta Evanghelie zice: nu judecați în fățarnicie, ci judecați cu dreptate. Și iar a zis Domnul izraelitenilor: „De veți păzi legea Mea și veți umbla după poruncile Mele și le veți face, vă voi da ploaie în vremea ei și pământul va da roada sa și pomii poamele lor, și vă va prisosi vin încă și până în vremea arăturii și pâinea o veți mânca cu sațiu și veți locui în țara voastră cu biruință și cu tărie mare, și voi da pace în ea și oști nu vor trece prin ea, și veți birui pe toți vrăjmașii voștri și vor cădea înaintea voastră, iar cincideci de-ai voștri vor birui 100 de vrăjmași, și voi căuta pe voi cu milă, blagoslovindu-vă, și vă voi înmulți și voi pune legea mea pe voi și eu vă voi fi vouă Dumnezeu, iar voi veți fi Mie oamenii Mei. Iar de nu veți asculta, nici veți face poruncile Mele, nici vă veți pleca, pune-voi pe voi

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELXI NOSTRUX NIFON PATRIARHXL ȚĂRIȘKĂDULXI

secetă și lipsă și sămănăturile voastre le veți semăna în zadar, iar osteneala voastră o vor mânca vrăjmașii voștri, și voi întoarce fața Mea de la voi și veți cădea voi înaintea vrăjmașilor voștri, și le veți fi robi, și vă vor stăpâni ei, și veți pieri nefiind goniți de nimenea; și voi face de vă va fi cerul ca de fier și pământul ca de aramă, iar toată virtutea voastră se va pune în zadar, și pământul nu va da roada sa, nici pomii nu vor face poame, și voi trimite asupra voastră fiare sălbatice de pe pământ, de vă vor mânca și vă vor împuțina și pe voi și pe dobitoacele voastre, și va fi țara voastră pustie, iar dacă vă veți dezlipi de Mine și Eu mă voi depărta de voi”, așa grăiește Domnul. Acestea și multe alte învățături ca acestea îi învăța din Sfânta Scriptură, de asemenea zicând: „Iar beția și curvia cu totul să se lepede de la voi, că a zis apostolul: „Iar nunta este curată și patul nespurcat, iar curvarilor și preacurvarilor le va judeca Dumnezeu”. Pentru curvie se înecă lumea cea dintâi, iar mai apoi și Sodomul cu 5 orașe se prăpădi și arse cu foc și piatră pucioasă, că acolo se arată capul spurcăciunii celei mari. Deci, fraților, fugiți de curvie și de toată necurăția, cum zice apostolul Pavel, și umblați după curăție, ca să vedeți pre Dumnezeu; acestea zic vouă să le păziți, dacă vă este voia să moșteniți Împărăția cea Cerească”.

Pizmașul diavol, văzând învățături folositoare de suflet ca aceasta, nu a putut răbda și a făcut multe meșteșuguri și vicleșuguri, ca să gonească pe fericitul Nifon din Țara Panoniei. În chipul acesta a făcut: „O, vai și amar, îi zise domnul Radu Vodă împreună cu boierii, ieși din țara noastră, că viața, traiul și învățăturile tale noi nu le putem răbda, că strici obiceiurile noastre”. Iar sfântul Nifon, auzind așa niște cuvinte nebune și turbate ca acestea, se miră și zise: „Nu așa, doamne, nu așa, ci te îndreptează după legea lui Dumnezeu, și pre tine și pre boieri, ca nu cumva să porniți și să aduceți mânia lui Dumnezeu asupra voastră și în țara voastră, deoarece văd că fără-de-legile voastre curând se vor slobozi peste voi; iar mie nimic nu-mi este de acestea ce-mi ziceți voi, că puterea și tăria mea este legea cea fără de prihană și fără fățarnicie grăiesc înaintea măriei tale și a tuturor boierilor; că pe sora ta o ai măritat după Bogdan fără lege, căci el avea femeie cu lege și o a lăsat fără de nici o vină, și a luat pe sora ta; astfel, el este curvar, iar sora ta ca o preacurvă. Desparte-i și dă bărbatului pe femeia sa și potolește mânia lui Dumnezeu mai înainte de a se porni peste voi. Aceste cuvinte foarte ațâțară și mâniară pe domnitor, care îndată goni pe sfântul dinaintea sa și porunci să nu-l bage nimeni în seamă, nici să-l socotească, nici să-l cinstească. Iar dumnezeiescul Nifon nimic nu deznădăjdui, ci-și punea

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELXI NOSTRUX NIFON PATRIARHXL ȚĂRIȘKĂDULXI

nădăjdea în Dumnezeu, după cum zice proorocul: „Nu vă nădăjduiți spre domni, nici spre fiii omenești”. Dumnezeu a trimis corbul să-l hrănească pe Ilie proorocul, așijderea a păzit cu bucate pe Daniil proorocul cu Avacum; în acest chip l-a păzit și pe sfântul Nifon, că îi veni în ajutor un cocon de boieri, pe care-l chema Neagoe, și care era mai mare peste vânători. Așa făcu Dumnezeu din cele amare dulci și din cele pizmașe cu prieteșug, că aducea bucate pentru hrana sfântului, și aieva și într-ascuns, cu îndemnarea lui Dumnezeu. Iar fericitul Nifon îl întărea cu învățăturile sale, ca să crească și să se înalțe în toate faptele cele bune și să se ridice în noroc bun și să fie plăcut înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Radu Vodă tot ținea pizmă neschimbată asupra sfântului și nu putea folosi la nimic, nici cu frică, nici cu alte amăgiri, până ce se plecă iar sfântului cu smerenie și-l chemă în taină, zicându-i aceste cuvinte amăgitoare: „Părinte, iartă-ne, sfinția ta, și ai sfinția ta iertăciune pentru noi, să-ți dăm avuție câtă-ți va trebui, și să nu ai părere rea nici pre mine, nici pre boieri, iar pentru însurarea lui Bogdan însă nu te amesteca, căci el a luat blagoslovenie de la alți arhierii; iar tu mergi cu pace oriunde vei vrea și roagă pe Dumnezeu pentru mine, și unde vei locui, eu tot voi purta grijă pentru hrana ta, și ce-ți va trebui îți voi trimite”. Atunci răspunse sfântul cu îndrăzneală și ca unui om prost îi zise: „O, Radule, Radule, tu și prietenii tăi cu multe rugăciuni m-ați adus în țara voastră și m-ați pus să vă învăț legea lui Dumnezeu. Deci dacă v-am învățat ceva rău și nelegiuit, spuneți voi și mărturisiți fărădelegile mele, iar de faceți voi fărădelege, cum și la arătare și aieva vă vedeți și vă arată faptele voastre, căci mă goniți fără de dreptate din țara voastră, fiindcă v-am spus adevărul; eu însă mă voi duce după cuvântul vostru, iar voi rămâneți în păcatul vostru, iar pre mine mă veți căuta, dar nu mă veți afla, ci veți muri în păcatul vostru și nu va fi cine să vă ajute în acea vreme”. Și zicând așa, ieși din țară și veni la locul care-i porunci Domnul; trecând prin Macedonia și prin Thulelia, merse în Sfântul Munte Aton, ca să petreacă acolo, în locul care e făgăduit călugărilor. Când ajunse acolo, îndată se prinse de locaș în sfânta și marea mănăstire a Vatopedului, călugării de acolo dobândind astfel pre cel ce-l jeluiau, bucurându-se și mulțumind lui Dumnezeu pentru acest lucru. Auzind, toți din acel Sfânt Munte mergeau la acea mănăstire ca la un izvor curgător de viață, de la care toți primeau băutură de veselie trupească și sufletească.

VIATA ȘI TRAIUL SFÎNTEȚII SALE PĂRINTELUI NOSTRU NIFON PATRIARHUL THARSKADULUI

Sfântul a viețuit în acea mănăstire mai mult de un an, vreme în care pe doi din frații care merseseră cu el îi trimise către Dumnezeu, iar pre al treilea îl lăsa să meargă în cetatea Salonicului, și-l întări prin rugăciunile sale, ca să se sfințească cu sfârșitul mucenicilor. Acesta a pățimit acolo multe munci și sfârși pentru lege, dobândind cunună în trei vițe, cu postul, cu ascultarea și cu munca, iar mult pățimașul său trup, al lui Macarie - căci așa îl chema - a fost îngropat în Salonic, iar sufletul dănuiește acum cu îngerii în cer. Dumnezeuiescul Nifon pricepu că și sfârșitul său este aproape și se bucura sufletește și se veselea luând cu sine pe poslușnicul care mai rămăsese, pre Ioasaf, a trecut muntele și a mers la mănăstirea Dionisiatului și se stabili acolo, căci și mai înainte locuise acolo, iar Dumnezeu a vrut să-și săvârșească sfântul viața acolo. Cât petrecea acolo în toate era întocmai ca ceilalți frați, și cu mâncarea, și cu postul, și cu osteneala, astfel că le era altor frați rușine de smerenia și de nevoița lui; că era tuturor chip de învățătură și la toate slujbele le ajuta, la moară mergea de măcina și la magherniță ajuta, și la magupie de asemenea, și la alte poslușanii, atâta cât puteau ostenele lui, cum și eu l-am văzut făcând lucruri ca acestea. Despre smerenia sa cea multă și despre ostenele lui nu spun numai frații din acea mănăstire, ci și alții din alte mănăstiri dimprejur; toți mărturisesc că era nevoitor spre slujbe și spre spovedanii, spre pocăință și spre curăție, pe toți îi certa și îi învăța zicând: „amar, fraților și părinților, celuia ce-l va afla moartea nepocăit, că în iad nu este pocăință; pe mulți i-a scos pocăința tocmai din gura diavolului, pe mulți dintre păgâni, turci, armeni, papistași și de alte eresuri, i-au întors de i-au botezat și i-au uns cu sfântul mir și i-au adus la credința cea adevărată a pravoslaviei; iar pe câți mișei a miluit și săraci, și pe câți a scos din robie, zic că aceia nu au număr, așa era de milostiv și bun tuturor, și drept. Dumnezeu a proslăvit pe cel ce l-a proslăvit, și l-a chemat la Sine”.

Cunoscând sfântul cu adevărat trecerea sa din această lume, i se bucură sufletul foarte și îndată chemă pe toți frații și le spuse de vremea petrecaniei sale; îi blagoslovi pe toți și se iertă cu toți, arătând tuturor dragoste, și nu pizmă, și către cei care-i făcuseră lui rău și necaz, iar pe cei care erau blestemați îi iertă și îi dezlegă ca un adevărat ucenic al lui Hristos, cu al Cărui Trup și Sânge se și împărtășește. Astfel și-a dat sufletul în mâinile Domnului și ce era din pământ pământului a lăsat, căci cu multe cântări de la toți călugării din toate mănăstirile Muntelui Aton s-a îngropat trupul lui cu mare cinste în luna august, ziua a douăsprezecea, când era cursul anilor de la zidirea lumii 7016. Astfel a apus

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELUI NOSTRU NIFON PATRIARHUL ȚARIGRADULUI

zarea de dinainte a tot ochiul, rămânând între toți frații plângere și tânguire fără de mângâiere, căci nu era nici unul dintr-înșii care să nu fi vărsat lacrimi pentru lipsirea părintelui și învățătorului celui bun a toată lumea.

Ioasaf, poslușnicul lui Nifon, lăsă toată jalea și întristarea, nevoindu-se să umple porunca părintelui său, și merse numaidecât în Țarigrad și tocmi poruncile sfântului foarte bine, pătimind acolo multe munci pentru lege; iar apoi îl arseră în foc turcii, învrednicindu-se și el cetei mucenicilor, așa cum mărturisise Sfântul Nifon mai înainte.

Nu a trecut multă vreme de la plecarea Sfântului din Țara Panoniei, și a căzut ighemonul Radu într-o boală groaznică și cumplită, și alte răutăți multe îl înconjurară, și nu se mai ușurau nevoile, ci de ce mergea, de aceea i se mai îngreunau grijile. Se scorniră în țară răutăți și gâlcevi, iar în Biserică netocmire. Și așa sfârși Radu Vodă întru niște întâmplări rele ca acestea. Dar mai înainte de sfârșitul său el căută pre sfântul, cum zisese el, și nu-l află, ci era sufletul lui plin de frică și de cutremur; atunci pricepură toți că se împlinesc cuvintele sfântului, care zisese mai înainte de Radu Vodă și de Țara Muntenească.. Iar trupul lui Radu îl îngropară în mormântul pe care-l făcuse în tinda bisericii în mănăstirea din Dealu, unde este hramul Sfântului Nicolae, făcătorul de minuni, care o zidise din temelie în timpul domniei, din piatră cioplită, iar stâlpii ușilor și ferestrele erau din marmură, cum se vede și acum, biserică frumoasă și minunată; iar de zugrăvit nu a mai apucat să o zugrăvească, ci se zugrăvi mai târziu din porunca lui Neagoe Vodă cu vopsele și cu aur. Deci, după moartea lui Radu, boierii nu se puteau învoi pe cine vor pune domn, căci unii ziceau să fie acesta, alții acela, și era gâlceavă și ceartă între dânșii, după cuvântul Evangheliei, care zice: când se va împărți casa, atunci se va pustii. Așa fiind ei împărțiți, au ridicat caznă asupra lor, pentru păcatele lor, cum zisese Sfântul Nifon, și puseră domn în scaunul țării pe Mihnea, feciorul Dracei Armașul. Apucând domnia, îndată se dezbracă lupul de pielea oii și își astupă urechile ca aspida și ca vasiliscul, iar arcul și-l încordă și găti săgeți de săgeta, și sabia și-o fulgera, și mâna și-o întărea spre răni, și prinse pe toți boierii cei mari și aleși, muncindu-i cu multe munci cumplite și le lua toată avuția, și se culca cu jupânele lor și cu fetele lor înaintea ochilor lor. Unora le-a tăiat nasurile și buzele, pe alții i-a spânzurat și pre alții i-a înecat; iar el se îmbogățea și creștea ca chedul până la cer și-și îplinea toată voia sa...

VIATA ȘI TRAIUL SFINTEI SALE PĂRINTELII NOSTRI NIFON PATRIARHUL ȚĂRII PANONIEI

Pe un neam care era mai ales și temător de Dumnezeu, al cărui nume de moșie era Banovții, adică Basarabeștii, Mihnea cu multe amăgeli și grele jurăminte se lega că nu-i va omorî pe boierii din acel neam, nici nu le va face vreo nevoie; și făcu cărți de jurământ și de afurisanie, însă în toate zilele săpa groapa și cugeta cum va putea face să piardă și neamul lor, ca să nu se mai pomenească în Țara Panoniei. Dar rugăciunea sfântului Nifon nu-l slobozea nici nu-l lăsa să le facă vreun rău, astfel că toate meșteșugurile lui Mihnea, cele viclene ca niște păianjeni, se stricau. Îndemnat fiind de răutatea firii lui, chemă pe Stoican, sfetnicul lui cel mai mare, și intră numai cu dânsul în pivnița domnească, scoțându-i pe pivniceri afară. Dar, cu voia lui Dumnezeu, rămase acolo un copil din neamul Basarabeștilor, care, văzându-l pe nedreptul domnitor că intră în pivniță, se înfricoșă și, de groază, neavând unde fugi, intră într-o bute seacă și se ascunse. Cum intrară în pivniță, domnul și Stoican, începură a se sfătui cum și în ce chip vor face ca să piardă pe acel neam al Basarabeștilor, gândindu-se că în pivniță nu este nimeni să-i audă. După ce sfârșiră sfatul, chemară pe pivniceri cerând să le dea vin să bea, de unde va fi mai bun, apoi ieșiră din pivniță veseli, gândind că nimeni nu a auzit sfatul lor viclean. După dâșii ieși pe furis și copilul, nespunând nimănui nimic, ci căutându-și treaba și slujba lui, până află vreme și prilej de spuse părinților și neamului său celui mare toate lucrurile și vicleşugurile domnitorului. Auzind aceștia așa și cunoscând că sînt adevărate cuvintele copilului, s-au adunat și s-au sfătuit. Apoi, luând avuție și oameni cât putură, au trecut Dunărea de cealaltă parte, scăpând astfel cu toții de cursa lui Mihnea Vodă, călcătorul de jurământ, căci era Dumnezeu și rugăciunile sfântului Nifon cu dâșii. Iar zvăpăiatul domnitor, auzind de pribegia lor, de părere de rău i se schimbă firea, iar bucuria i se întoarse în întristare și își arătă mânia și urgia ce avea pe dâșii, arzându-le curțile și casele și chinuind cu munci grele pe câți a aflat din acel neam, pe unii chiar omorându-i. A risipit din temelie mănăstirea zidită de Basarabești pe râul Bistrița, iar biserica Sfinților Apostoli, zidită de Neagoe, socotitorul sfântului Nifon, pentru a fi îngroparea morților, o a sfărâmat, tăind și pomii și scoțându-i din rădăcini. Și a ridicat mare prigoană asupra acelu neam blagoslovit, iar tuturor preoților de prin satele lor le-a tăiat nasurile, spre batjocura Bisericii, și se gândea să-i ardă pe toți egumenii de prin toate mănăstirile și multe alte răutăți să facă. Dar Dumnezeu, Cel văzător de inimi și de cugete, nu a vrut să lase să cadă dreptii în mâinile chinuitorilor, ci-i mântui de moartea cea cumplită.

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELII NOSTRI NIFON PATRIARHUL ȚARIGRADULUI

Deci acei boieri drepti merșeră la împărăție și spuseră sultanului toate răutățile lui Mihnea Vodă.. Auzind sultanul așa și înțelegând că sînt cuvintele lor adevărate, a făcut sfat împreună cu dînșii, pentru a socoti în ce chip vor putea face ca să gonească pe Mihnea din scaunul Țării Panoniei și să pună în loc pe Vlad, fratele lui Radu Vodă. Astfel, zise sultanul către dînșii: „Iată, eu vi-l dau pe el în mâinile voastre și pe voi în mâinile lui, iar pe Dumnezeu în mijlocul vostru. Deci, de veți face voi lui vreun vicleșug, sau de vă va face el vouă, Dumnezeu să vă piardă de pe fața pământului cu tot neamul”.

Prinzând Mihnea de veste că Vlad Vodă vine cu ajutor de la turci, i se făcu frică și fugi în Țara Ungurească, împlinind proorocia fericitului Nifon. Iar Vlad Vodă se așeză în tronul țării, fiind primit cu mare bucurie de toată țara. În Țara Ungurească Mihnea Vodă a căzut în eresul hulei Duhului Sfânt și a împletit mreață vicleană asupra tânărului Vlad Vodă, venind cu armata ungurească asupra lui. Dar oastea românească birui pre oastea călcătorului și hulitorului Mihnea, care în acea luptă a fost rănit de moarte.

Vlad Vodă, lăsându-se ispitit de nelegiuitul Bogdan, a încălcat jurământul făcut la Dunăre și s-a lepădat de Basarabești, pe care vru chiar să-i omoare. Aflând neamul cel drept al Basarabeștilor de intenția lui Vlad, trecură din nou Dunărea și merșeră la Mehmet pașa și-i povestiră toate cum se făcuseră. Mehmet s-a mâniat foarte tare când a auzit acestea și, luând oaste, a plecat în Țara Românească să-i răzbune pe Basarabești. Chiar el cu sabia sa îi tăie capul lui Vlad Vodă, ridicând în tronul țării pe Neagoe Basarab.

Neagoe a făcut judecată și dreptate între oameni și l-a pus pe Macarie mitropolit a toată Țara Românească, Plaiului și Severinului, cu blagoslovenia lui Pahomie, Patriarhul Țarigradului. Deci în acea vreme s-a potolit țara și s-a împăcat de gâlceavă și Biserica s-a veselit, că așa ajuta ruga Sfântului Nifon.

Întocmai ca împăratului Teodosie cel Mic, care a mutat moaștele Sfântului Ioan Hrisostom în Țarigrad, și lui Neagoe i-a venit cuget și gând bun dumnezeiesc și a trimis dintre boierii săi credincioși cu cărți la Sfântul Munte al Atonului să aducă moaștele Sfinției Sale Nifon Patriarhul, ca să curățească și să tămăduiască greșala lui Radu Vodă și a altora, care îi făcuseră rău sfinției sale. Când au ajuns boierii la mănăstirea Dionisiatului s-au închinat în biserică, cum este obiceiul creștinesc, și, luând blagoslovenie de la părinți, au dat cartea domnitorului în mâna egumenului și a bătrânilor. S-au mirat toți de acel lucru

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELUI NOSTRU NIFON PATRIARHUL ȚARIGRADULUI

mare și de cererea domnitorului, dar în nici un chip nu au îndrăznit a cuteza să dea moaștele sfântului, nici nu vroiau să lase pe cineva să se apropie și să destupe mormântul sfântului.

Sluga cea credincioasă a lui Neagoe merse la părinți și le zise: „Sfinți părinți, să nu vă fie frică de aceasta, ci să ne iertați că noi nădăjduim către credința stăpânului nostru care o are către sfinția sa. Și nimeni nu va avea nici o primejdie”.

Văzând ei atâta credință, ziseră: „Faceți cum vă este voia!” Sluga cea mai mare, pe care o chema Danciul bogat, chemând credința pe care o avea domnitorul său către fericitul Nifon, lepădă toată frica și începu să sape, până ajunse la moaștele sfântului; le scoase afară și le băgă într-un sicriu cu miroseală bună.

Călugări de la toate mănăstirile s-au adunat și au venit să se închine sfântului. Au sărutat moaștele, mulțumind lui Dumnezeu, Celui ce a proslăvit pe robul Său, și zicând: „Fericită pomenirea ta, Nifone, îndreptătorul părinților și învățătorul a toată lumea!” Aici a arătat Dumnezeu și minuni, că vindecă pre un călugăr care era de mulți ani mut, pre altul de durerea capului, pre altul de friguri și pre mulți alții de multe alte feluri de boli îi tămădui.

De cum au intrat în Țara Românească cu sfintele moaște, au făcut știre domnului Neagoe Vodă, care a adunat tot clerul Bisericii și toți boierii, așteptând pe părintele său cel sufletesc. Cu credința sufletului și a inimii, domnitorul a cuprins sicriul cu moaștele sfântului în brațe și le-a sărutat cu lacrimi și cu multă veselie, împreună cu tot norodul creștinesc. Au dus, apoi, sicriul și l-au pus deasupra mormântului lui Radu Vodă, rugându-se toată noaptea, împreună cu Neagoe Vodă, sfinției sale pentru iertarea păcatului lui Radu Vodă, care fără dreptate a lepădat pre Sfântul de la sine și l-a gonit din țară.

Și - mare minune! - spre sfârșitul utreniei, vrând Dumnezeu să arate aievea iertarea păcatului lui Radu Vodă și al altora, care făcuseră nevoie și scârbă sfântului, a văzut singur Neagoe Vodă descoperire ca aceasta de la Dumnezeu: s-au rupt scoabele cele de fier și acoperământul mormântului lui Radu Vodă și degrabă s-au desfăcut marmurile, iar dinlăuntrul s-a ivit trupul lui Radu groaznic și întunecat, plin de puroi și de putoare. S-a deschis și sicriul

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELĂI NOSTRĂ NIFON PATRIARHUL ȚARIGRABULUI

sfântului Nifon și a izvorât de la sfântul izvor de apă, care a spălat tot trupul lui Radu Vodă, arătându-l luminat. Apoi toate încuietorile și pietrele singure s-au închis și s-au arătat lui Neagoe și a făcut mare mulțumire.

Multe alte minuni a mai făcut Dumnezeu cu moaștele preacuviosului Său, căci toți cei ce mergeau la dânsul și chemau numele sfinției sale în ajutor, toată vindecarea și sănătatea dobândeau de la dânsul. O asemenea minune a mai făcut sfântul chiar cu Neagoe Vodă, căruia i se arată și-i spuse: „Fătul meu Neagoe, ia aminte și vezi că toți mă socotesc sfânt, căci sînt cu darul cel bun al Duhului Sfânt, și toți sărută cu credință moaștele mele, afară de cutare boier (și-i spuse numele), care nu are credință către mine și nici nu sărută moaștele mele”. Sculându-se Neagoe și luând aminte la toți cei ce se închinau cu evlavie și sărutau moaștele sfântului Nifon, observă cu meșteșug, fără să bage cineva de seamă.

Văzând Neagoe Vodă atâtea minuni ale sfântului Nifon a dat poruncă să se facă un sicriu din argint curat, suflat cu aur și înfrumusețat cu mărgăritare și pietre scumpe, iar pe capacul acestuia a poruncit să fie pictat chipul sfântului, iar la picioarele acestuia să fie el pictat rugându-se în genunchi. Trimise această raclă cu mare cinste la mănăstirea Dionisiatului, prin sfinția sa chiar mitropolitul Neofit și prin boierii săi credincioși.

Și dacă-l duseră la mănăstire, călugării de acolo deteră lui Neagoe poclon capul sfântului și o mână, și blagoslovenie de la părinții cei sfinți care se aflau în mănăstire, ca să fie de sfințire și de ajutor Domnului. Iară el primi acele daruri cu mare bucurie, ca și Moise proorocul Tablele Legii vechi și le purta tot cu sine pe unde mergea, și în curte și în biserică, iar pe cale le purta în caretă, ca și Izrael chivotul Legii.

Iară în Muntele Atonului, pe groapa sfântului, zidi biserică frumoasă în numele sfântului Nifon, iar mănăstirea o au îmbogățit cu multă avuție și multe zidiri înalte au făcut. Iar mănăstirea lui Hariton, care îndeobște se cheamă Kotlomuș, care o au început a o zidi din temelie Radu Vodă, a desăvârșit-o Neagoe Vodă și cu toate frumusețile și podoabele au împodobit-o dinlăuntru și dinafară, iar împrejur au îngrădit-o cu zid, și au făcut biserica sfântului Nicolae făcătorul de minuni cu turlă, chilii și trapezărie, pivniță și magupie, magherniță, grădină, și poartă mică și mare, bolniță și ospătărie, și dohirie, jitniță și vistierie și alte case de toată trebuința. Iar biserica și chiliile le-au umplut de frumusețe și

VIATA ȘI TRAIUL SFINTEI SALE PĂRINTELII NOSTRI NIFON PATRIARHUL ȚARIGRADULUI

le-au acoperit. Biserica și tinda au acoperit-o tot cu plumb, și au pus la ferestre sticle și au târnosit-o cu blagoslovenia arhiereului și a protosului și a altor egumeni de la alte mănăstiri, și făcu cinste mare tuturor, și-i dăruie cu daruri mari, și se duseră care și-ncotro pe la locurile lor cu mare bucurie mulțumind lui Dumnezeu. Așijderea făcu o pristaniște în Ascalun la mare să fie de corăbieri, și o corabie mare, alta mică cu tot ce trebuiește, și au zidit cu zid împrejur, și au făcut o culă cu arme, și cu tunuri să fie de pază, și alte metohuri cu de toate au zidit și au făcut și bine le-a tocmit, din care are mănăstirea mult venit, și au pus numele ei Lavra cea mare a țării Munteneste. Iară Lavra Sfântului Atanasie și toată biserica cea mare cu altarul și cu tinzile le-a înnoit, și au împreunat plumbul cel vechi cu altul nou, și au acoperit-o toată de iznoavă, și toată clisernița au zidit din temelie, și au făcut vase de aur și de argint pentru trebuința bisericii, și zaveses cusute cu fir de aur preainfrumusețate au dat, și au făcut și mertic mare câte 90.000 de talere pe an. Iar în Lavra Ivirului a sfântului Eftimie făcătorul de minuni, pe sus, pe ziduri au adus apă cu urloiul ca de la două mile de loc de departe, și cu multă bogăție au îmbogățit-o. Iar cinstita lui doamnă Despina au dat zavesă cusută tot cu fir de aur și prea înfrumusețată, să o pună înaintea sfinte și făcătoarei de minuni icoane, în care este scris chipul Preacuratei Fecioare și Maicii lui Dumnezeu Maria, care se cheamă Portărița, care au venit pe mare la acea mănăstire cu mare minune, cum se află scris pe dânsa. Iar la mănăstirea Pantocrator au făcut mari zidituri ca și la Ivirul, și au dăruit multe daruri în Lavra cea mare, a Hilandarului, aducând apă tot ca la Ivirului. Iar în lăudata mănăstire Vatoped tocmi să se dea milă în fiecare an, ca și la Lavra sfântului Atanasie, și au pus la făcătoarea de minuni icoană a Precistei un măr de aur cu mărgăritar și cu pietre scumpe, și zidi și pivnița mare din temelie; și au împodobit și în marea mănăstire Xiropotam, că au făcut o trapezărie din temelie și pivniță. Iar la sfântul Pavel au zidit o culă din temelie, să fie de strajă.. Ce să mai înmulțim cuvintele, spuind toate mănăstirile pre rând, că toate mănăstirile din sfântul Munte al Athonului le-a îmbogățit cu bani, cu sate, și dobitoace încă le-au dat, și multe ziduri au făcut și fu ctitor mare a toată Sfetagora. Iar la biserica cea mare sobornicească din Țarigrad au adunat tot plumbul cel vechi și au cumpărat altul nou încă mai mult, și au acoperit-o toată de iznoavă, și toate chiliile din Patriarhie le-au înnoit, și Patriarhia cu bani și cu multe daruri o au îmbogățit. Și sfântul munte Sinai cu toate vasele bisericii și cu alte daruri multe le-au îmbogățit, și au făcut și mertic mare. Iar sfânta cetate a

VIATA ȘI TRAIUL SFINTEI SALE PĂRINTELII NOSTRU NIFON PATRIARHUL ȚARIGRADULUI

Ierusalimului, Sionul, care este mama Bisericilor, așijderea o au dăruit și o au îmbogățit, dimpreună cu toate bisericile dimprejurul ei; și alte mănăstiri de la Răsărit toate așijderea; și în măgura Misiei, mănăstirea Oreiscului, unde sînt moaștele sfântului Grigorie făcătorul de minuni, tinda bisericii au zidit-o și au acoperit-o cu plumb, și pe tronul cu moaște au făcut un cerdăcel de piatră, și l-au zugrăvit frumos și l-au poleit; iar pe tronul cu moaștele au pus un covor de mătase cusut tot cu fir de aur; și la metohul aceleiași mănăstiri, care se cheamă Menorlina au zidit o casă mare să fie pentru odihna mănăstirii, în care se făcea toate slujbele ce trebuia. Iar în Eleda o sfântă mănăstire, anume Meteora, au îmbogățit-o cu multe daruri și multe ziduri au făcut. Așijderea și în Pethlagonia o mănăstire anume Trescaviț o au îmbogățit; și în Machidonia mănăstirea de la răsărit până la apus, și de la miază-zi până la miază-noapte, toate sfintele biserici le hrănea, și multă milă pretutindenea da și mai vârtos pe cei ce se înstrăinau prin pustii și prin peșteri și prin schituri fără de nici o scumpete îi hrănea, și nu numai creștinilor fu mumă, ci și păgânilor, și fu tuturor tată milostiv, asemănându-se Domnului Celui Ceresc, care strălucește soarele Său, și plouă și pe cei buni și pe cei răi, cum arată Sfânta Evanghelie. Și mai vârtos în Țara Muntenească mari și minunate mănăstiri au făcut și arhimandria sfântului și purtătorului de Dumnezeu Părintelui nostru Nicodim, care se cheamă Tismana, cu hramul Adormirii Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria. Iar la mănăstirea din Nucet unde este hramul sfântului și marelui mucenic Gheorghe, multe au înnoit și pre făcătoarea de minuni icoană a sfântului mucenic însuși Neagoe Vodă a bătut cu cuișoare un măr de aur curat împodobit cu mărgăritar și cu pietre scumpe. Și au adus icoana cea făcătoare de minuni din Țarigrad pe care era însemnat chipul Domnului nostru Iisus Hristos Atotțiitorul, care mai înainte o înjunghiasă un ovrei cu hangerul, și cum o junghie, îndată ieși izvor de sânge din locul acela, încât stropi și hainele acelu ovrei. Iară el de frică nu văzu că-i sînt hainele stropite de sânge, ci numai văzu sângele ce era pe icoană. Și așa fiind el cuprins de spaimă, aruncă icoana într-o fântână care era în pivniță. Deci, ieși afară ca și cum n-ar fi știut de acea minune nimica, dar îndată-l întâmpinară niște oameni, și îl întrebară ce va să fie aceasta. Iar el fu nevoit să mărturisească minunea și alergară toți împreună la fântână, și scoaseră icoana afară; iar sângele tot izvora din arma hangeriului atît cât și apa se făcuse roșie de sânge. O, mari sînt minunile Tale, Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeul nostru! Care lucru dacă văzu acel ovrei, crezu în Hristos Fiul lui

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELII NOSTRI NIFON PATRIARHUL ȚARIGRADULUI

Dumnezeu și se boteză el cu toată casa lui; așijderea și alți ovrei mulți, care văzură cu ochii lor acea minune mare. Iar mutarea acestei icoane din Țarigrad în Țara Românească așa fu: că se arată în vis Domnului Neagoe Vodă această sfântă icoană și-i zise să o mute din Țarigrad în țara sa, care lucru se făcu. Iar Radu Vodă mult se nevoise mai înainte să o aducă în țara sa, ca și alte sfinte și dumnezeiești icoane și moaște sfinte, ce lui nici cum nu i s-au dat. Iar când a fost voia lui Dumnezeu, și dumnezeiescul lucru s-au săvârșit, și s-au mutat. Pre care cu mare bucurie și mulțumire o aștepta Neagoe Vodă și cu multă cheltuială au adus-o, și cu dragoste au primit-o și i-au făcut cununa tot de aur curat și au împodobit-o cu mărgăritar ales și cu alte feluri de pietre scumpe. Și sparse mitropolia din Argeș din temelie și zidi în locul ei altă sfântă biserică din piatră cioplită și netezită și săpată cu flori; și au făcut în mijlocul tinzii bisericii 12 stâlpi înalți tot de piatră cioplită și învârtiți foarte frumos și minunați, care închipuiesc pe cei 12 apostoli; și sfântul altar deasupra prestolului îl făcu minunat cu turlizoare vărsate; iar ferestrele bisericii și ale altarului tot scobite și răzbătute prin piatră cu mare meșteșug le făcu; și la mijloc o ocoli cu un brâu de piatră împletit în trei vițe și cioplit cu flori; și au poleit biserica, cu altarul și tinda, închipuind Sfânta și nedespărțita Treime. Iar acoperământul tot cu plumb, amestecat cu cositor; și crucile pe turlle tot poleite cu aur, și turllele tot cioplite cu flori și unele făcute sucite și împrejurul boltelor făcute tot steme de piatră cioplită cu meșteșug și poleite cu aur. Și făcu un cerdăcel dinaintea bisericii pe patru stâlpi și zugrăvit și învâlit și acela cu plumb. Și făcu scara bisericii tot de piatră scobită, cu flori și cu 12 trepte asemănându-se celor 12 seminții ale lui Israel și pardosi toată biserica cu marmură albă și o împodobi pe dinăuntru și pe dinafară foarte frumos și toate scobiturle pietrelor dinafară le vopsi cu lazur albastru și florile le polei cu aur. Și așa vom spune cu adevărat, că nu este așa de mare și sobornică precum Sionul, carele îl făcu Solomon, nici ca Sfânta Sofia, care o făcu marele împărat Iustinian, dar cu frumusețea este mai pre deasupra acelora.

Și cum zise Preasfinția sa Nifon patriarhul încă lui Radu Vodă, că se va muta mitropolia din Argeș în Târgoviște, ci Radu Vodă nu s-a învrednici a o muta, iară cu Neagoe Vodă s-au împlinit cuvântul Preasfinției sale și a lui blagoslovenie: deci zidi mitropolia în Târgoviște mare și frumoasă cu 8 turlle și toate rotunde, încât se satură ochii tuturor de vederea ei, și încă mai zidi și o altă biserică în Târgoviște din temelie cu hramul sfântului și marelui mucenic

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELXI NOSTRUX NIFON PATRIARHXL ȚĂRIGRĂDELXI

Gheorghe, cu clopotniță înaltă spre tindă. Iară la mănăstirea Cozia, de care am povestit, au înnoit biserica cea veche și au pus icoane preafrumoase; că acea mănăstire avea locuri fără gâlceavă și alese de petrecerea călugărească depărtată de lume și plină de toate bunătățile; cu munți mari și cu văi îngrădită și ocolită cu un râu mare, și izvoare mari și multe împrejurul ei, și are toată hrana călugărească, poieni și livezi, nuci și alți pomi roditori fără de număr, și tot pământul împrejurul ei este pământ roditor; pe care și noi l-am văzut cu ochii noștri și am zis: pământul cel făgăduit.

Deci porunci Neagoe Vodă și pofti toți arhimandriții din muntele cel sfânt al Athonului, dimpreună cu toți egumenii de la toate mănăstirile, și scrise și cărți. Iar Gavriil protosul, dacă văzu cartea și scrisoarea Domnului, aci își chemă pe toți egumenii de la toate mănăstirile cele mari: de la Lavră, de la Vatoped, de la Ivir, de la Hilandar, de la Xeropotam, de la Caracal, de la biserica lui Alimpie, de la Haritonul Cotlomuz, care este lavră românească, de la biserica lui Filotei, de la Xinof, de la Zografu, care este lavră bulgărească, de la Simensca, de la Dohiar, de la lavra rusească, de la Pantocrator, de la Constamonit, de la sfântul Pavel, și de la Ohisat, de la biserica sfântului Grigore și de la Simonpetra. Acești egumeni toți veniră la Neagoe Vodă în Țara Românească, dimpreună cu Gavriil protosul, carele fu zis mai înainte. Deci chemă Domnul și pe Teolipt țarigrădeanul, patriarhul a toată lumea și cu dânsul patru mitropoliți: de la Sereș, de la Sardica, de la Midia, și de la Melichin, și veniră și ei, și-i primi Domnul cu mare cinste, și chemă și pe toți egumenii din țara sa și pe tot clirosul. Și merseră dimpreună cu Neagoe, ighemonul Panoniei și cu Macarie, mitropolitul țării la mănăstirea cea nouă și minunată de la Argeș, și făcură vecernie și colivă spre lauda Adormirii Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, și dete de luară toți oamenii din colivă, după obicei. Apoi făcu cină ca să se odihnească oamenii, laudând pre Dumnezeu. Iar după cină tocară și făcură bdenie (priveghere) toată noaptea și se rugau lui Dumnezeu cu cântări și rugăciuni. Iară alți oameni ziceau toți: „Gospodi pomilui!” și sfârșiră bdenia când se vărsă zorile. Deci dacă trecu ș ceas de zi în luna lui august în 15 zile, traseră clopotele, ca să meargă patriarhul cu mitropoliții și cu tot clirosul dimpreună, să târnosească biserica. Iar prestolul în altar îl tocmi și-l așeză însuși Neagoe Vodă cu mâinile sale spre sfințire, și așeză și făcătoarele de minuni icoane ale Pantocratorului și a Precistei în biserică la locul lor, împodobite tot cu aur și cu pietre scumpe; așijderea puse și alte sfinte icoane în biserică, și în tindă

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELĂI NOSTRĂ NIFON PATRIARHUL ȚARIGRADULUI

printre stâlpi; și cele din tindă erau cu două fețe, și pe deasupra cu bolte săpate cu meșteșug și poleite; și era acele icoane toate ferecate cu argint curat și poleite cu aur, între care era și chipul sfântului Nifon ferecat tot cu aur, și cu pietre scumpe înfrumusețat, atâta de minunat, cât nu poate mintea omului să închipuiască și să spună. Deci, dacă târnosiră biserica și așezară toate lucrurile și le sfințiră, se odihniră puținel. Și iar merseră la biserică domnul Neagoe Vodă și doamna lui Despina, și cu toți boierii, fiind și patriarhul cu mitropoliții și cu toți egumenii și clirosul în biserică. Iară dacă sfârșiră dumnezeiasca liturghie, făcu domnul ospăț mare și veselie tuturor oamenilor, și-i dăruî pre toți, pre cei mari și pre cei mici, pre săraci și pre văduve, pre mișei și pre neputernici, și tuturor cât li se cădea milă le dete.

Iar slujba care se făcuse fericitului Nifon se blagoslovi de Teolipt patriarhul și de tot soborul. Și puseră pre kir Iosif să fie arhimandrit într-acea mănăstire nouă și-l blagosloviră să facă liturghie cu bederniță. Și blagoslovenie se dădu de kir Teolipt patriarhul și de tot soborul, cum și mai înainte se dăduse și se făcuse la Tismana cu blagoslovenia lui Filotei patriarhul. Și tocmi să fie aceste mănăstiri amândouă cinstite într-un chip, și arhimandrii și scaune mai mari decât toate mănăstirile țării Muntenesti; și se făcu lucrul acesta cu mare legământ și cu groaznic blestem. Iar mitropolia s-a mutat de la Argeș la Târgoviște. Și cum zise mai înainte sfântul Nifon, acum se umplu de Teolipt, patriarhul Țarigradului, și de Macarie mitropolitul, și de Neagoe Vodă domnul Ungro-Vlahiei, și de toți boierii cei mari și cei mici și de tot sfântul sobor. Și așa se tocmi ca de-acum niciodată în veci să nu mai fie mitropolie în Argeș, ci să fie mănăstire și arhimandrie, iar în Târgoviște să fie mitropolie stătătoare cum s-au așezat; și se făcură aceste lucruri ca mare opreală și blestem, ca să nu se mai clătească nici să se mute în veci nici de patriarh, nici de mitropolit, nici de domn, nici de boieri, niciodată. Acestea toate se așezară când fu cursul anilor 7025, luna lui august în 17 zile, în zilele credinciosului domn Io Neagoe Vodă, și acelui Teolipt, patriarhul Țarigradului, și a lui Macarie, mitropolitul Ungro-Vlahiei, spre slava lui Dumnezeu și spre frumusețea și lauda a toată Țara Muntenescă. Drept aceea înălțară lauda domnului și boierilor și cuvinte de cinste și la toată curtea lui și tuturor oamenilor țării. Deci bunul și iubitorul de Hristos domnul Neagoe Vodă le făcu mare cinste și-i dăruî cu multe daruri și-i lăsă de se duseră toți pre la locurile lor.

VIATA ȘI TRAIUL SFINTEȚII SALE PĂRINTELII NOSTRUI NIFON PATRIARHUL ȚĂRIȘKABULUI

Iar mănăstirea cea nouă din Argeș o îngrădi împrejur cu ziduri și înlăuntru curții făcu multe chilii călugărești și o înfrumuseță cu tot felul de trebuință, făcu trapezărie și magherniță, magupie și povarnă de olovină pivniță, și clopotniță înaltă, și puse clopote mari, și o făcu asemenea raiului lui Dumnezeu, iar în mijloc era acea casă dumnezeiască, stând ca și pomul acela al vieții, însă nu așa că dintr-acela mâncară strămoșii noștri poama morții, iar dintr-acesta se mănâncă Dătătorul-de-viață Trup și Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, Carele se junghie în toate zilele întru iertarea păcatelor și în viața de veci. Acestea făcu bunul credincios domn Io Neagoe Vodă. Fericită să fie pomenirea lui, și întotdeauna creștea și se înmulțeau bunătățile lui, în inima acestui bun domn; și alcătui se slujba și rugăciunile dreptului și fericitului Nifon, părintele și sprijinitorul său. Iară rugăciunile lui îl păzeau cu pace în domnia sa, și pe toți vrăjmașii îi supunea sub picioarele lui; și cum înălța pre Avraam rugăciunea și dragostea și credința lui Melhisedec, și cum întăriră rugăciunile lui Samuil proorocul și arhiereul pre David asupra lui Goliaf, așa și acum ajutoră rugăciunile sfântului Nifon lui Neagoe Vodă. Iar fericitul Nifon și atunci și acum tot este cu noi nevăzut, deși dănuiește în cer cu îngerii. Iar cei ce locuiesc pe pământ și cheamă sfântul lui nume, nu se lipsesc de ajutorul lui și credem că și după moarte trăiește, după cuvântul Domnului nostru Iisus Hristos Carele zice: „Cel ce va crede în Mine, măcar de va și muri, va învia”. Iar acesta din nașterea sa fu robul drept al Împăratului Ceresc, păstor iar nu argat, sfânt sfinților și Bisericii trâmbiță cu glas mare, care cheamă toată Pravoslavia spre înțelegerea cea dumnezeiască care răsună tare și zice: „Fii omenești, până când veți fi cu inimi grele, până când veți iubi cele deșarte și veți crede minciunile”. Să știți că au minunat Domnul pre cuviosul Său. O, frumusețea pustnicilor și cărmaciul cel bun al pustnicilor, carele ești începător negâlcevitor de cele dumnezeiești și sprijinire caldă împăraților și domnilor celor binecredincioși, și ajutor grabnic, carele supui sub picioarele lor pe toți vrăjmașii și pizmașii, și frângi carnea tuturor hulitorilor eretici, care sînt urâți lui Dumnezeu, și dai pace și liniște a toată lumea dumnezeieștilor biserici și oamenilor creștini și păstorilor care îndreptează dreptul și adevăratul cuvânt al lui Dumnezeu; așijderea dă-mi și mie spășenie (mântuire), celui ce am scris dumnezeiasca ta viață, din neștiința și neînvățătura mea, însă cu preasfintele tale rugăciuni, că te-am auzit cu urechile mele din sfânta și fericita ta gură, și de alți bărbați credincioși auzite, care și eu însumi le-am văzut. Acestea le-am dat oamenilor, ca să cânte și să laude

VIATA ȘI TRAIUL SFINȚENIEI SALE PĂRINTELĂI NOSTRĂ NIFON PATRIARHUL ȚARIGRADULUI

desăvârșit dumnezeiasca-ți patimă și frumusețea măririi tale, întru slava lui Dumnezeu, ca și noi toți să ne învrednicim milei și bunei întâmplări a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, cu al Lui fără de început Tată și cu Preabunul și Sfântul Făcătorul-de-viață Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Proslăvirea sfântului ierarh Nifon patriarhul Țarigradului s-a săvârșit la 11 august, 1517, la Curtea de Argeș, zi în care s-a rânduie și pomenirea sa. Aceasta a fost prima proslăvire a unui sfânt în Țara Românească.

**Dreptcredinciosul Voievod Neagoe Basarab și Doamna Despina cu copii.
Frescă din Biserica lui Neagoe de la Argeș.**